

L. van Noort

DE STEEKPROEF VOOR HET RENTABILITEITS- EN
FINANCIERINGSONDERZOEK VAN DE BLOEMBOLLEN-
EN GROENTETEELT IN DE OPEN GROND

Interne nota No. 254

maart 1981

L5
254A

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw

2173472

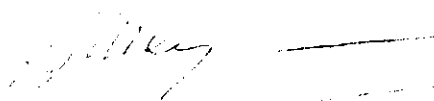
WOORD VOORAF

Door de afdeling Tuinbouw wordt jaarlijks onderzoek verricht naar de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financiëringsgedrag en de vermogenspositie in de belangrijkste takken van tuinbouw.

Het onderzoek van de bloembollen- en groenteteelt in de open grond is met ingang van het boekjaar 1980 op een nieuwe steekproef gebaseerd.

In deze publikatie wordt een verantwoording gegeven van de wijze waarop de steekproeven zijn samengesteld.

Het Hoofd van de
afdeling Tuinbouw

(Ir. D. Meijaard)

Den Haag, maart 1981

1. DE BLOEMBOLLEN- EN GROENTETEELT IN DE OPEN GROND.

1.1 De populatie van de bedrijven met bloembollen- en groenteteelt in de open grond.

De steekproeven ten behoeve van het Rentabiliteits- en financieringsonderzoek worden éénmaal in de vijf jaar vernieuwd. De steekproeven van de bloembollen- en groenteteelt in de open grond waren met ingang van het boekjaar 1980 aan vernieuwing toe. Als basis hiervoor is gebruik gemaakt van de Landbouwtelling 1978.

Volgens de Landbouwtelling 1978 waren er in Nederland 5.225 bedrijven met bloembollen en ca. 21.000 met groenten in de open grond. Op eerst genoemde bedrijven kwamen 13.498 ha bloembollen voor, op laatstgenoemde bedrijven bedroeg de oppervlakte met groenten in de open grond 60.601 ha. (incl.zaaiuien).

Van de ca. 26.000 bedrijven waren 4.021 bedrijven in eerste instantie geschikt om als basis voor de steekproeven te dienen, te weten:

- a. 1.854 bedrijven met 60% en meer van de sbe 1) aan bloembollen;
- b. 1.707 bedrijven met 60% en meer van de sbe 1) aan groenten;
- c. 460 bedrijven met 60% en meer van de sbe 1) aan groenten en bloembollen en minder dan 60% van iedere categorie afzonderlijk.

De onder C genoemde bedrijven worden voor het eerst m.i.v. het boekjaar 1980 in het onderzoek vertegenwoordigd.

De populatie - waarop de steekproeven zijn gebaseerd - omvat alleen bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;
- b. met een bedrijfsomvang van 70 en meer sbe;
- c. met 60% en meer van de sbe aan bloembollen en/of groenten;
- d. die overwegend (80% en meer) op de produktie zijn gericht en niet op de handel in bloembollen.

Een specificatie van het aantal bedrijven en de oppervlakten van bloembollen en groenten is opgenomen in tabel 1.1.

1) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in sbe (standaardbedrijfseenheden).

Een sbe komt overeen met een bepaald bedrag aan toegerekende factorkosten (arbeid, rente en netto-pacht) in een basisperiode bij een doelmatige bedrijfsvoering en onder normale omstandigheden (sbe 1976).

Tabel 1.1 Bedrijven met bloembollen- en groenteteelt in de open grond.

	Aantal bedrijven	Oppervlakte met bloembollen (in ha)	
Bedrijven met bloembollen			
1. Totaal aantal bedrijven met bloembollen	5.225	13.498	
2. Bedrijven met minder dan 60% van de sbe (1976) aan bloembollen	<u>2.308</u>	<u>2.495</u>	
3. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen	2.917	11.003	
4. Bedrijven met handel 1)	<u>107</u>	<u>838</u>	
5. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen (excl.handel)	2.810	10.165	
6. Te kleine bedrijven (minder dan 70 sbe)2)	<u>883</u>	<u>642</u>	
7. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen (excl.handel) en meer dan 70 sbe	1.927	9.523	
8. Niet agrarisch hoofdberoep	<u>73</u>	<u>227</u>	
9. Basis voor de steekproef	<u>1.854</u>	<u>9.296</u>	
	Aantal bedrijven	Oppervlakte met groenten (in ha)	
Bedrijven met groenten			
1. Totaal aantal bedrijven met groenten	ca.21.000 ³⁾	60.601	
2. Idem (excl.zaaiuien)	(18.258)	(48.676)	
3. Bedrijven met minder dan 60% van de sbe aan groenten	ca. <u>16.864</u>	<u>42.672</u>	
4. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten	4.136	17.929	
5. Te kleine bedrijven (minder dan 70 sbe)4)	<u>2.308</u>	<u>3.494</u>	
6. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten en meer dan 70 sbe	1.828	14.435	
7. Niet agrarisch hoofdberoep	<u>121</u>	<u>2.265</u>	
8. Basis voor de steekproef	<u>1.707</u>	<u>12.170</u>	
	Aantal bedrijven	Oppervl.met bloembollen ha	Oppervl.met groenten ha
Bedrijven met groenten en bloembollen⁵⁾			
1. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten en bloembollen	631	935	2.131
2. Te kleine bedrijven (minder dan 70 sbe)	<u>162</u>	<u>61</u>	<u>184</u>
3. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten en bloembollen en minder dan 70 sbe	469	874	1.947
4. Niet agrarisch hoofdberoep	<u>9</u>	<u>29</u>	<u>50</u>
5. Basis voor de steekproef	<u>460</u>	<u>845</u>	<u>1.897</u>

1) D.w.z. 20% en meer verkoop van bloembollen die door inkoop zijn verkregen.

2) Incl. 372 bedrijven waarvan de ondernemer een niet agrarisch hoofdberoep heeft.

3) In verband met dubbeltellingen van bedrijven met groenten (excl.zaaiuien) en bedrijven met zaaiuien is het totaal aantal bedrijven niet exact vast te stellen; het moet liggen tussen 24021 en 18258.

4) Incl. 839 bedrijven waarvan de ondernemer een niet agrarisch hoofdberoep heeft.

5) Deze 631 bedrijven zijn in eerste instantie opgenomen onder resp. punt 2 van de bedrijven met minder dan 60% bloembollen en punt 2 de bedrijven met minder dan 60% groenten.

In tabel 1.2 zijn de 4.021 bedrijven met bloembollen en/of groenten naar bedrijfsomvang - op basis van sbe - onderscheiden. De procentuele verdeling van het aantal bedrijven, de sbe en de oppervlakten van resp. bloembollen en groenten zijn voor de onderscheiden grootteklasse tot uitdrukking gebracht. De betekenis van de grotere t.o.v. de kleinere bedrijven is daardoor zichtbaar gemaakt.

Tabel 1.2 Het aantal bedrijven van de te onderzoeken populatie het aantal sbe en de oppervlakten met resp. bloembollen en groenten.

Bedrijfsgrootteklasse	Aantal bedrijven		Aantal sbe		Oppervl. bloembollen (in ha)			
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen								
Waarvan bedrijven met:		%		%		%		
70 - 160 sbe	762	41	85660	16	1530	16		
160 - 340 sbe	623	34	145810	28	2697	29		
340 sbe en meer	469	25	289110	56	5069	55		
Totaal	1854	100	520580	100	9296	100		
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten	Aantal bedrijven		Aantal sbe		Oppervl. groenten (in ha)			
Waarvan bedrijven met:		%		%		%		
70 - 110 sbe	677	40	59204	20	2467	20		
110 - 250 sbe	756	44	123823	42	5006	41		
250 sbe en meer	274	16	109235	38	4697	39		
Totaal	1707	100	292262	100	12170	100		
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten en bloembollen	Aantal bedrijven		Aantal sbe		Oppervl. bloembollen (in ha)		Oppervl. groenten (in ha)	
Waarvan bedrijven met:		%		%		%		%
70 - 160 sbe	232	50	25107	29	223	27	621	33
160 - 340 sbe	184	40	42125	48	409	48	911	48
340 sbe en meer	44	10	20612	23	213	25	365	19
Totaal	460	100	87844	100	845	100	1897	100

2. DE STEEKPROEF

2.1 De theoretische steekproef

Voor de samenstelling van de steekproeven zijn de bedrijven met bloembollen en/of groenten geografisch onderscheiden. Per regio zijn de bedrijven naar grootteklasse gesorteerd. Binnen de onderscheiden grootteklasse is een volgorde naar bedrijfsomvang - op basis van sbe - aangebracht. Uit deze voorgesorteerde bedrijven is vervolgens een willekeurige keuze gedaan door voor elke grootteklasse een aantal bedrijven in de steekproef te betrekken.

Het aantal steekproefbedrijven alsmede de steekproefpercentages zijn opgenomen in tabel 2.1. Uit deze tabel blijkt dat de grotere bedrijven sterker in de steekproef zijn vertegenwoordigd dan de kleinere bedrijven 1). Bij de berekening van de gemiddelde cijfers van het grondgebruik, de kosten en de opbrengsten, het inkomen en de gegevens met betrekking tot de financiëring wordt uiteraard met de verschillende steekproefpercentages rekening gehouden.

Op basis van de gegevens uit de Landbouwtelling werden afzonderlijk voor de bedrijven van de drie voornoemde produktierichtingen vijf steekproeven samengesteld. Een van deze steekproeven diende voor de uiteindelijke bedrijfskeuze.

1) Door rekening te houden met de verschillende mate waarin "grotere" en "kleinere" bedrijven tot de totale produktie bijdragen wordt de betrouwbaarheid van de informatie over de bedrijfsresultaten van de bloembollen- en groenteteelt, die op basis van een beperkt aantal waarnemingen kan worden gegeven, verbeterd.

Tabel 2.1 Het aantal bedrijven van de te onderzoeken populatie en van de theoretische steekproef alsmede de steekproefpercentages.

Bedrijfsgrootteklasse	Aantal bedrijven		
	van de populatie	van de steekproef	v.d.steekpr. in % v.d. populatie
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen			
Waarvan bedrijven met:			
70 - 160 sbe	762	15	2.0
160 - 340 sbe	623	25	4.0
340 sbe en meer	469	47	10.0
Totaal	1854	87	4.7
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten			
Waarvan bedrijven met:			
70 - 110 sbe	677	17	2.5
110 - 250 sbe	756	38	5.0
250 sbe en meer	274	27	9.9
Totaal	1707	82	4.8
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten en bloembollen			
Waarvan bedrijven met:			
70 - 160 sbe	232	5	2.2
160 - 340 sbe	184	7	3.8
340 sbe en meer	44	4	9.1
Totaal	460	16	3.5

2.2 De gerealiseerde steekproef

Uitgaande van de in tabel 2.1 voornoemde steekproefpercentages werden 185 bedrijven voor deelname aan het onderzoek bezocht. Van de 185 steekproefbedrijven bleken 38 bedrijven niet geschikt te zijn voor deelname aan het onderzoek (zie tabel 2.2).

Het onderzoek naar de bedrijfsresultaten is beperkt tot de bedrijven, die overwegend op de produktie van bloembollen en groenten zijn gericht. Bovendien mogen de ondernemers geen hoofdberoep hebben buiten de agrarische sector. Voorts moet de bedrijfsomvang minimaal 70 sbe zijn.

De in tabel 2.2 genoemde groepen, te weten 5, 7, 8 en 10 voldoen niet aan deze voorwaarden.

De onder 6 genoemde bedrijven zullen binnen één á twee jaar verdwijnen als zelfstandig agrarisch bedrijf en worden daarom niet in het onderzoek betrokken. De onder 9 genoemde bedrijven zijn reeds verkocht en toegevoegd aan reeds bestaande tuinbouwbedrijven. Dit betekent dat de onder punt 5 tot en met 10 voornoemde 38 bedrijven niet zijn vervangen. De ongeschikte bedrijven komen het meest voor op de bedrijven met groenten. Bij de vaststelling van de omvang van de "theoretische" steekproef is rekening gehouden met het feit dat niet alle bedrijven voor het onderzoek geschikt zouden zijn.

Tabel 2.2 Het resultaat van de werving van 185 bedrijven

	Alle bedrijven:		Waarvan bedrijven met:									
	steek- proef aantal bedr. sbe	geaggregeerd aantal bedr. sbe	steek- proef aantal bedr. sbe	geaggregeerd aantal bedr. sbe	steek- proef aantal bedr. sbe	geaggregeerd aantal bedr. sbe	steek- proef aantal bedr. sbe	60% en meer van de sbe aan bloembollen	60% en meer van de sbe aan groenten	60% en meer van de sbe aan groenten en bloem- bollen		
1. Geschikt voor en bereid tot deelname	87	1829(45)	448648(50)	49	1006	303588	30	618	102028	8	205	43032
2. Geschikt voor, doch niet bereid tot deelname	55	1272(31)	261477(29)	27	608	159845	23	528	75292	5	136	26340
3. Om administratieve redenen niet geschikt	4	110(3)	18556(2)	2	50	10517	2	60	8039	-	-	-
4. Ondernemer niet geschikt voor deelname	1	24(1)	4660(1)	1	24	4660	-	-	-	-	-	-
Sub-totaal	147	3235(80)	733341(82)	79	1688	478610	55	1206	185359	13	341	69372
5. Gemengd met andere taken van bedrijf of beroep	29	593(15)	119989(13)	3	60	14737	24	460	92669	2	73	12583
6. Bedrijven worden ont-eigend	2	21(1)	8881(1)	-	-	-	2	21	8881	-	-	-
7. De omvang van de bedrijven is te klein	1	51(1)	5029(1)	1	51	5029	-	-	-	-	-	-
8. Bedrijven met te veel handel	3	45(1)	13703(2)	3	45	13703	-	-	-	-	-	-
9. Bedrijven zijn verkocht (toegevoegd aan een bestaand bedrijf)	2	66(2)	9247(1)	-	-	-	1	20	2427	1	46	6820
10. Overige redenen	1	10(-)	3563(-)	1	10	3563	-	-	-	-	-	-
Totaal	185	4021(100)	893753(100)	87	1854	515642	82	1707	289336	16	460	88775

Van de resterende 147 bedrijven waren de ondernemers van 87 bedrijven bereid tot deelname aan het onderzoek. Van 55 bedrijven weigerden de ondernemers aan het onderzoek deel te nemen. Deze 55 bedrijven zijn, evenals de onder punt 3 en 4 genoemde 5 bedrijven vervangen. Hiervoor werden 60 bedrijven van nagenoeg dezelfde structuur en bedrijfsomvang bezocht; hiervan werden 42 bedrijven in de tweede, 11 in de derde en 7 in de volgende ronden gerealiseerd.

De mate waarin de bedrijven van de gerealiseerde steekproeven (incl. de 38 niet vervangen bedrijven) over de bedrijfsgrootteklasse zijn verdeeld, blijkt uit de bijlagen 1 t/m 3, waarin zowel t.a.v. het aantal bedrijven, het aantal sbe en de oppervlakten van bloembollen en groenten, de gerealiseerde steekproef met de populatie is vergeleken. In tabel 2.3 zijn alleen de steekproefpercentages van de gerealiseerde steekproeven opgenomen.

Tabel 2.3 Steekproefpercentages met betrekking tot het aantal bedrijven, het aantal sbe en de oppervlakten bloembollen en groenten.
(gegevens van de gerealiseerde steekproef in % van de te onderzoeken populatie).

	Aantal bedrijven	Aantal sbe	Oppervlakte bloembollen	Oppervlakte groenten
gerealiseerde steekproef in % van de populatie				
Bedrijven met 60% en meer v.d. sbe aan bloembollen				
Waarvan bedrijven met:				
70 - 160 sbe	2.0	2.0	1.9	-
160 - 340 sbe	4.0	4.0	4.3	-
340 sbe en meer	10.0	9.9	9.8	-
Bedrijven met 60% en meer v.d. sbe aan groenten				
Waarvan bedrijven met:				
70 - 110 sbe	2.5	2.5	-	2.3
110 - 250 sbe	5.0	5.1	-	5.1
250 sbe en meer	9.9	9.5	-	9.8
Bedrijven met 60% en meer v.d. sbe aan groenten en bloembollen				
Waarvan bedrijven met:				
70 - 160 sbe	2.2	2.1	2.2	2.0
160 - 340 sbe	3.8	3.9	4.8	3.8
340 sbe en meer	9.1	9.2	8.3	11.8

In tabel 2.4 zijn de geaggregeerde cijfers van de gerealiseerde steekproef (inclusief de 38 niet vervangen bedrijven) met betrekking tot het aantal sbe, de oppervlakten met groenten en bloembollen - eveneens die van hyacinten, tulpen, narcissen en overige bloembollen - vergeleken met die van de populatie.

Als gevolg van de verschillende steekproefpercentages is een vergelijking van de totale steekproef alleen mogelijk na aggregatie van de cijfers van de steekproefbedrijven. De geaggregeerde cijfers van de steekproefbedrijven zijn berekend door voor de onderscheiden bedrijfsgrootteklasse, de sbe en de verschillende oppervlakten te vermenigvuldigen met de wegingsfactoren 1) en deze uitkomsten te sommeren.

Het blijkt dat de tulpen maar vooral de narcissen wat sterker in de steekproef zijn vertegenwoordigd, dit in tegenstelling tot de overige bloembollen die wat minder sterk in de steekproef worden gerepresenteerd. Op de bedrijven met groenten en bloembollen zijn de bloembollen wat sterker vertegenwoordigd dan de groenten.

1) De wegingsfactoren zijn afhankelijk van de steekproefpercentages. Bij een steekproef van twee procent is de wegingsfactor vijftig, namelijk honderd gedeeld door twee.

Tabel 2.4 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef (na aggregatie)

	Populatie	Gerealiseerde steekproef (na aggregatie)	Kolom 2 in % van kolom 1
Kolom	1	2	3
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen			
Aantal bedrijven	1854	1854	100,0
Aantal sbe (x100)	5206	5156	99,0
Oppervlakte bloembollen (in ha)	9296	9300	100,1
Waarvan hyacint (in ha)	561	564	100,1
Waarvan tulp (in ha)	3896	4058	104,2
Waarvan narcis (in ha)	1032	1152	111,6
Waarvan overige bloembollen (in ha)	3807	3526	92,6
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten			
Aantal bedrijven	1707	1707	100,0
Aantal sbe (x100)	2923	2893	99,0
Oppervlakte groenten (in ha)	12170	12041	98,9
Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten en bloembollen			
Aantal bedrijven	460	460	100,0
Aantal sbe (x100)	878	888	101,1
Oppervlakte groenten (in ha)	1897	1956	103,1
Oppervlakte bloembollen (in ha)	845	932	110,3
Totaal			
Aantal bedrijven	4021	4021	100,0
Aantal sbe (x100)	9007	8937	99,2

Bijlage 1 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef van bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen.

Bedrijfs-grootte- klasse (in sbe)	Aantal bedrijven			Aantal sbe			Oppervlakte bloembollen(in are)		
	popu- latie	steek- proef	steekproef in % van populatie	popu- latie	steek proef	steekproef in % van populatie	popu- latie	steek- proef	steekproef in % van populatie
70 - 160	762	15	2.0	85660	1707	2.0	152966	2889	1.9
160 - 340	623	25	4.0	145810	5814	4.0	269764	11519	4.3
340 en meer	469	47	10.0	289110	28461	9.9	506867	49713	9.8
Totaal	1854	87	4.7	520580	35982	-	929597	64121	-

Bijlage 2 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de geraliseerde steekproef van bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenteteelt in de open grond.

Bedrijfs-grootte- klasse (in sbe)	Aantal bedrijven		Aantal sbe		Oppervlakte groenteteelt in de open grond (in are)	
	popu- latie	steek- proef	popu- latie	steek- proef	popu- latie	steekproef in % van populatie
70 - 110	677	17	59204	1483	246755	5690 2.3
110 - 250	756	38	123823	6263	500567	25571 5.1
250 en meer	274	27	109235	10415	469724	46199 9.8
Totaal	1707	82	292262	-	1217046	- -

Bijlage 3 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef van bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenteteelt en bloembollenteelt in de open grond en minder dan 60% van iedere categorie afzonderlijk.

Bedrijfs-grootte- klasse (in sbe)	Aantal bedrijven		Aantal sbe		Oppervlakte groente- teelt i.d.open grond (in are)		Oppervlakte bloem- bollenteelt (in are)	
	popu- latie	steek- proef	popu- latie	steek- proef	popu- latie	steek- proef	popu- latie	steek- proef
	in % van populatie		in % van populatie		in % van populatie		in % van populatie	
70 - 160	232	5	25107	535	62061	1213	22262	486
		2.2		2.1		2.0		2.2
160 - 340	184	7	42125	1639	91147	3485	40932	1947
		3.8		3.9		3.8		4.8
340 en meer	44	4	20612	1898	36526	4338	21311	1774
		9.1		9.2		11.8		8.3
Totaal	460	16	87844	4072	189734	9036	84505	4207
		3.5		-		-		-

